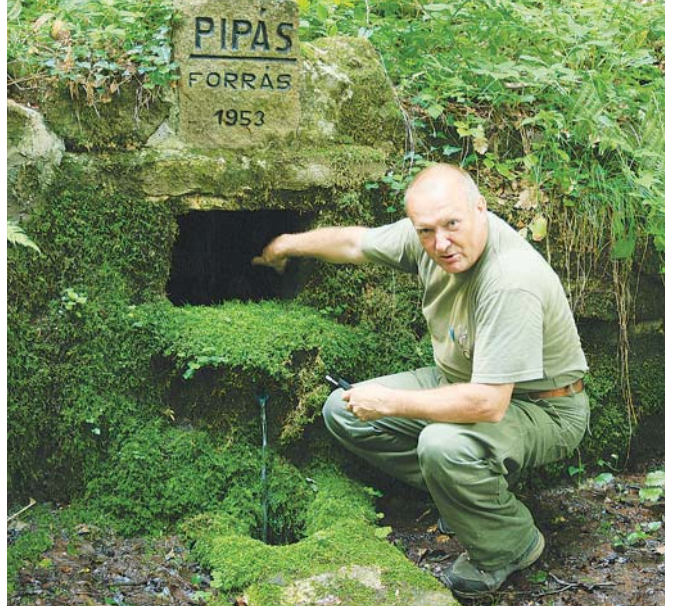


A hét öt napját az erdőben tölti, forrásokat újít fel, vagy ha a helyzet úgy kívánja, újakat tervez, és teljesen természetes, hogy meg is építi azokat. A nagy elődök emlékére és a Mecsek tiszteletére saját kezűleg faragott kereszteteket, emlékoszlopokat állít. Két év alatt végigjárta az Országos Kék Túra útvonalát, hétvégeken, ha felkérlik, mint hivatásos túravezető nyílt túrákon mutatja be a hegység szépségeit. 2009-ben az ő tervei alapján építették újjá a Fekete-Tisza forrását, és az idei esztendőben neki ítelték oda az I. Balokány-ligetért Díjat.



VÍZHÖZAM- ÉS HŐMÉRSÉKLETMÉRÉS A PIPÁS-FORRÁSÁNÁL

A mecseki forrásépítő

Baumann József a mecseki források atyjaként emlegetett Csokonay Sándor nyomdokaiba lépett, mondhatni, ő a 21. századi mecseki forrásépítő. Nyugdíjas, de 61 évesen is mély elhivatottsággal, fáradhatatlanul dolgozik a természet védelmében, és azon, hogy az embereket közelebb vigye az erdőhöz, a természethez, megismertesse velük annak rejtett szépségét.

Uránvárosban találkozunk, onnan indulunk a Mecsek egyik eldugott zugában található Ordas-tanyához, melyet Józsi csak „a csend szigeteként” említi. Az autót magunk mögött hagyva, rögtön bevetjük magunkat az erdőbe, de nem ám az úton, hanem csak úgy bele a sűrűbe, mert „irányban” vagyunk – mondja Jóska. Útközben gombát szedünk, beszélgetünk.

– *Hogy kerültél közel a természethez?*

– Gyerekkoromban Komlón laktam, szinte karnyújtásnyira az erdőtől. Nagybátyámmal – aki ugyancsak nagy szerelmese volt a Mecseknek – az időnk nagy részét az erdőn töltöttük. Nyugati irányba a Tubesig, keletre pedig a Mára-várig jutottunk egy-egy kirándulás alkalmával. Ez azt jelentette, hogy reggel indultunk és este értünk haza. Azt ettünk és ittunk, amit az erdő adott. Azokban az időkben még nem volt ilyen sok kiépített forrás a hegységben, de már akkoriban volt bennem valamilyen vonzódás a források iránt.

– *A gyerekkori vonzódás később a források felújításába és építésébe ment át. Mikor jött el ez az idő?*

– Ide, az Ordas-tanyához kötődnek az első forrásépítő élmények. Az épület valamikor Csokonay Sanyi bácsi és barátainak kedvelt erdei házikója volt, majd sokáig gazdátlanul állt. Az évek során egyre romlott az állapota, mígnem 1996-ban Kiss Lajos bácsi és Papp Lenke unszolására egy gyenge pillanatomban elvállaltam a felújítását. Akkor arra gondoltam, hogy a múlt emlékeit meg kellene őrizni, és nem kulcsos házat, hanem egy „turistakanzent” alakítok ki a házikóból, és ekkor jött feleségemtől, Ágitól a forrásépítés ötlete is. Ivóvíz nem volt a környéken, és a ház vakolásához, felújításához is rengeteg vízre volt szükségünk. Valaha, a közelben lévő Virágos-völgyben állatokkal legeltettek, volt ott egy kút a jószágok itatására, ebből a forrásból alakítottam ki barátaim segítségével a Csokonay-kutat, és a közvetlen közelében a Csepegő-forrást 1998-ban.

AZ ORDAS-TANYÁNÁL,
A „CSEND SZIGETÉN”



Természetes volt, hogy Sanyi bácsiról nevezzük el, mert az ő szellemisége, ember- és természetszeretete példaértékű lehet mindenki számára. Az ő tiszteletére minden évben én vezetem a Csokonay Sándor Emléktúrát, mely az egyik legnépszerűbb emléktúrája a Baranya Megyei Természetbarát Szövetségnek. Azóta hetente egyszer biztosan kijövök ide Ágival, elsétálunk a környék forrásaihoz, képeket készítnék, és jegyzetelünk az Ordas-naplóba.

– *Hány forrást építettél az elmúlt közel húsz esztendőben?*

– A Mecsekben és Zselicben több mint hatvan forrás építésén dolgoztam. Ezek nagy része felújítás volt, de igazából új, zárt rendszerű, ülepítő medencével ellátott, kifolyócsöves, higiénikus és tisztítható forrásokat alakítottunk ki, melyek a legkényesebb turista igényeinek is megfelelnek. Minden forrás építése egy különleges, nagy kaland, kemény fizikai munka, amihez nagyon sok segítséget kaptam a barátoktól. Itt arra kell gondolni, hogy a szerszámokat és a kész betont hátizsákban el kell juttatni a sokszor kilométerekre, és nehezen megközelíthető helyeken lévő forráshoz. Anyagi lehetőségeink szűkösek, de támogatást kapunk a Mecsekerdő Zrt.-től, a Mecsek Egyesülettől, a Baranya Megyei Természetbarát Szövetségtől, de néha még magánszemélyektől is.

– *Hogyan zajlik egy forrás építése, gondolsz egyet, kimész az erdőre, és nekiállsz falazni?*

– Bárcsak ilyen egyszerű lenne! A forrásépítés alapvetően engedélyköteles. Először is elkészülnek a tervek, majd be kell szerezni a szakhatóságoktól és a terület tulajdonosától az engedélyeket, ez érvényes a bontásra, átalakításra és a teljesen új forrás építésére egyaránt. És ha megvannak a papírok – ez akár hónapokig is eltarthat –, jöhet a munka „könnyebbik” része, az építés, mely általában 2-3 nap alatt lezajlik.

– *Mondhatjuk, hogy az összes kiépített forrást ismered a Mecsekben?*

– A hegységben közel hatszáz forrás, vízfakadás található, ezekből a kiépített források száma 250. Fizikai képtelenség mindet végigjárni, ellenőrizni, de a kiépített források 95%-át ismerem. Hogy minden forrásnak gazdája legyen, meghirdettem a „Mecseki források legyőzése” mozgalmat, melyben egyesüle-



A NAGY KIHÍVÁS – A FEKETE-TISZA FORRÁSA UKRAJNÁBAN

tek, szakosztályok, magánemberek vállalnak források felett védnökséget. Ez azt jelenti, hogy évente legalább két alkalommal felkeresik, kitisztítják a pártfogásukba vett forrásokat. Az utóbbi időig több mint ötven forrás talált gazdára. Az elmúlt öt esztendőben a kiépített források vízhozamát, hőmérsékletét évente több alkalommal megmértük, és naplóban rögzítettük az adatokat, így elmondható, hogy pontos és naprakész információkkal rendelkezünk. Forrásainkat az ÁNTSZ szakembereivel is bevizsgáljuk, és a mérések alapján állíthatom, hogy néhány kivételtől eltekintve forrásaink vízminősége kiváló.

– *A Fekete-Tisza forrásának építését mondhatjuk főművednek?*

– A szegedi egyetem felkérésére vágtam bele életem egyik legnagyobb kihívásába. Csak az előkészületek, a bontási és építési tervek készítése, a munkaütemezés időtervezése és az engedélyek beszerzése több mint egy évetem vette igénybe, számtalan álmatlan éjszakát okozva. 2009-ben nemzetközi összefogással, húsz lelkes társammal együtt öt nap alatt lebontottuk és újjáépítettük a hatalmas kövekből és egy háromtonnás obeliszkből álló építményt. Dolgoztunk reggeltől estig, esőben, sárban, de csak annyit mondhatok, hogy megérte. Nagyon sok pozitív visszajelzést kapok, fotókat, elismerő szavakat. Azóta annyira megemelkedett a turisták száma, hogy az ukrán hatóságok útdíjat vetettek ki a Fekete-Tisza forrásához vezető 22 kilométeres kövesút használatára.

– *Ezermester hírében állsz, nemcsak forrásokat falazol, hanem famunkáiddal is találkozhatnak a Mecseket járó bakancsos turisták.*

– A Lapsi-keresztet, a Vágot-pusztára vezető gerincen álló Erdei-keresztet és a Természetjárók panteonjánál lévő keresztet készítettem a Mecseken. Egy közel kétszáz éves csertölgy tövében egy Balog nevű juhászra emlékezve, és a matuzsálemi korú fa előtt tisztelegve helyeztem el emlékoszlopot, melynek felirata: Balog fája. Az első világháború utáni szerb megszállás idején a Mecsekben húzódtott a demarkációs vonal, ennek emléke a Magyarok kunyhójánál állított közel kétmázsás oszlop, melyen a magyar történelem és a környék eseményeinek szimbólumait tüntettem fel. Tavaly ősszel avattuk fel a Tripammer-fánál azt az emlékoszlopot, mely Tripammer Károly városi erdőtisztnek állít emléket.

– *Amikor éppen nem az erdőt járod, falazol, faragsz, vagy forrásokat ellenőrzöl, akkor a Balokány-ligetben tűnsz fel...*

– Több civil szervezetnek is tagja vagyok, így a két éve létrejött Balokány-ligetért Egyesületnek is, ahol az Aranyeső-forrás felújítása és a tó túloldalán csordogáló forrás kitisztítása mellett társaimmal virágokat ültettünk, madár-odúkat helyeztünk ki a parkba. Talán ezek elismeréseként kaptam a megtisztelő I. Balokány-ligetért Díjat. Az a célunk, hogy ezt a gyönyörű parkot ismét birtokukba vehessék a pécsi polgárok, és újra egyik gyöngyszeme legyen városunknak. Most felcsillan a remény, mert egy pályázat keretében remélhetőleg jövő év márciusában megindul a Gomba-ház újjáépítése, és régi fényében tündököl majd a Balokány-liget, az új Kodály Központ és a Zsolnay-negyed között...

– *Jól sejtem, hogy itt nem kell még pontot tenni munkásságod végére, hanem vannak még nagy terveid?*

– Igen, a szegedi egyetem már felkutatta és a pontos helyét meg is határozta az Erdélyben fakadó Maros forrásának, most zajlik az engedélyek beszerzése. Fotókat kaptam a helyszínről és a fejemben már meg is született az új forrás terve. Ha minden jól megy, akkor jövő nyáron forrást építünk Erdélyben...

LEJEGYZTE: MÜLLER NÁNDOR

Fúvószenekarok Romonyán

Augusztus 19-én Romonya ad otthont a VII. Nemzetközi Fúvószenekari Találkozóknak, mely már évek óta Baranya megye legnagyobb fúvószenekari rendezvénye. A Bogád és Pereked önkormányzatával közösen megrendezésre kerülő találkozón idén is több száz zenész és táncos szórakoztatja majd a nagyrdemű közönséget.

Vallanak a söröskorsók

A sör az emberiség nagy találmányainak egyike, története 7000 évre nyúlik vissza. A sumérok készítették először, sőt, a folyékony kenyér elnevezés is tőlük származik, ugyanis a gyömbérrel, fahéjjal és babérlével ízesített italt savanyított kenyér erjesztésével készítették. Gabonából elsőként a babilóniaiak főztek sört, s a legrégebből ránk maradt teljes törvénykönyvben Hammurapi király úgy rendelkezett, hogy fojtsák vízbe azt, aki hígított sört mér. Európában elsősorban a kelták és a germánok voltak a mesterei, Magyarország első sörfőzdéje 1848-ban létesült, Pécsen. Ennek állít emléket a JPM Néprajzi Múzeumának legújabb időszaki kiállítása, melyen kétszáz söröskorsót



vehet szemügyre a látogató. S nem is akármilyen krigliket! Mert van köztük bányászlámpát formázó és vadászcímerrel díszített, tréfás kedvűek által használt, így a pereménél lyukas csalikorsó éppúgy, mint a baranyai üveghutákban készített, vastag falú ivóedény és hatalmas, kék-fehér mintázatú holland korsó is. A pécsi sörgyár fennállásának 125. évfordulójára a Zsolnay gyár hatalmas, két és fél literes, szeccsziós söröskorsókat készített, tisztelete jeléül. Ezekből is láthatunk most néhányat. A pécsi kiállítás október 13-ig várja az érdeklődőket a Rákóczi út 15-ben, de érdemes fürkészni a múzeum honlapját (www.jpm.hu) is, mert a bemutatóhoz sokféle egyéb rendezvény társul.

Naiv képek Nagypallon

Egy holland házaspár, Eddy Smid és Frouke Schouwstra 2001 óta üzemelteti a Nagypalli PinceGalériát, ahol évről évre különleges kiállításokat rendeznek. Eddy fotográfusként mindig új sorozattal jelentkezik, mely valamilyen magyar téma köré épül, s emellett hazai művészeket, népművészeket hívnak meg. A két bemutatandó anyag rendszerint összhangban van egymással. A tárlat május 1-től szeptember 15-ig várja az érdeklődőket a préházban és a pince tereiben. Idén naiv művészek hozták el alkotásaikat, melyekkel saját történetükről, múltjukról, álmaikról, félelmeikről, vágyaikról és mítoszokról mesélnek. A szó minden értelmében színesen, szívükből jövő őszinteséggel. Eddy pedig Bódvalenkén, a freskó-faluban készített felvételeit tárja a közönség elé, fotóin a házfalakra festett húsz freskót örökítette meg. Ezek ugyancsak naiv művészek keze munkáját őrzik, melyek szintén a roma kultúrában gyökereznek. A galériások jelmondata: Csak párosan szép az élet! E bölcsességet egy magyar konyhai falvédőről kölcsönözték, melyen holland táncospár látható. Számukra e mottó tágabb értelemben a holland-magyar együttműködést is jelenti.



A MAGYAROK KUNYHÓJÁNÁL ÁLLÍTOTT EMLÉKOSZLOPNÁL